

KRİPTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICILARI

Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi
H) Sektörler İtibarıyla Risk Göstergeleri Kapsamında

KİRALIK HESAP RİSK UYARISI

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, kiralık hesaplardan aktarılan fonların **kripto varlığa dönüştürülmesi, farklı cüzdanlara taşınması ve sınır ötesi transfer kabiliyeti kazanması** bakımından kritik bir geçiş alanıdır. Banka veya ödeme/e-para hesaplarında toplanan fonların KVHS nezdindeki müşteri hesaplarına aktarılması, ardından kripto varlığa çevrilerek platform içi başka hesaplara veya harici cüzdanlara gönderilmesi, kiralık hesap ağlarında finansal akışın yeni bir katmana taşınmasına imkân verebilmektedir.

Sektör bakımından yalnızca müşterinin KVHS nezdindeki işlem hacmi değil, **fonun hangi banka hesabından geldiği, kullanılan hesapların müşteriyle isim ve profil uyumu, kripto varlığın hangi cüzdanlara aktarıldığı ve bu akışın başka kiralık hesaplarla bağlantısı** birlikte önem taşımaktadır. Özellikle çok sayıda farklı gerçek veya tüzel kişiye ait banka hesabından aynı müşteri hesabına fon yönelmesi ya da çok sayıda müşteri hesabından aynı veya bağlantılı dış cüzdanlara transfer yapılması, ortak bir kontrol veya organizasyon ilişkisine işaret edebilir.

KVHS'lerde kanal ve hizmet riski de belirgindir. İşlemlerin büyük ölçüde dijital ortamda yürütülmesi; aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası veya benzeri teknik unsurların birden fazla müşteri hesabında kullanılması; müşterinin olağan kullanım profiliyle uyumsuz cihaz veya konumlardan erişim sağlanması ve hesapların kısa süreli ya da dönüşümlü biçimde kullanılması kiralık hesap riski bakımından ayrıca değerlendirilmelidir.

29 Sıra No.lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği, KVHS'ler bakımından bu risklere karşı önemli sıkılaştırılmış tedbirler getirmiştir. Tebliğ uyarınca platformlar, kripto varlık çekim işlemlerini genel olarak alım, takas veya yatırma işleminden en az **48 saat**, ilk kripto varlık çekim işleminde ise en az **72 saat** sonra gerçekleştirmektedir. Ayrıca istikrarlı bir değeri korumayı amaçlayan kripto varlıkların çekim işlemlerinde günlük **3.000 ABD doları**, aylık **50.000 ABD doları** karşılığı limit uygulanmaktadır.

Bu nedenle kiralık hesap riskinin değerlendirilmesinde yalnızca bu süre ve limitlere uyulup uyulmadığına değil, **müşterinin söz konusu tedbirlerin etkisini azaltmaya veya etrafından dolaşmaya yönelik davranışlarına** da dikkat edilmelidir. Bekleme süresinin sona ermesinin hemen ardından sistematik çekim yapılması, işlemlerin farklı müşteri hesaplarına bölünmesi, çok sayıda hesap veya cüzdan kullanılması ya da transferlerin başka kişiler üzerinden gerçekleştirilmesi bu kapsamda önem taşıyabilir.

Özellikle stabil kripto varlıklara getirilen limitler bakımından, **müşterinin aynı ekonomik sonucu doğurabilecek farklı kripto varlıklara yönelmesi** ayrıca değerlendirilmelidir. Stabil kripto varlık limitlerinden kaçınmak amacıyla başka kripto varlıkların kısa süreli olarak "ara varlık" şeklinde kullanılması, bu varlıkların hızla başka platformlarda veya cüzdanlarda yeniden stabil kripto varlığa dönüştürülmesi ya da ekonomik olarak benzer sonucu sağlayan alternatif varlıkların sistematik biçimde tercih edilmesi, tedbirlerin aşılmasına yönelik davranış örüntüsü oluşturabilir. Burada tek başına alternatif bir kripto varlığın kullanılması değil, **işlemin ekonomik amacı, zamanlaması, tekrar eden yapısı ve limitlerle ilişkisi** birlikte dikkate alınmalıdır.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde de yalnızca ŞİB gönderilmesiyle yetinilmemeli; Rehberin "**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**" bölümünde açıklanan müşteriyle irtibat, ilave bilgi ve belge temini, limitlerin düşürülmesi, belirli işlem türlerinin veya harici cüzdan transferlerinin sınırlandırılması ve gerektiğinde iş ilişkisinin sona erdirilmesi gibi tedbirler riskin niteliğine göre uygulanmalıdır.

Başkanlığın güncel **Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar Rehberi** de uzaktan kimlik tespiti, seyahat kuralı, transfer süre ve limitleri, sıkılaştırılmış tedbirler ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülüklerini ayrıntılı biçimde ele almaktadır. Bu nedenle aşağıdaki göstergeler, söz konusu rehber ve KVHS'lere özgü ŞİB rehberinde yer alan daha geniş gösterge setinin yerine geçmeyip, **kiralık hesap kullanımına özgü tamamlayıcı tipolojiler** olarak değerlendirilmelidir.

KVHS'ler bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

Tamamlayıcı Risk Göstergeleri (11)

1. Müşterinin **mali profiliyle açıklanamayan** yüksek hacimli kripto varlık alım, satım veya transfer işlemleri gerçekleştirilmesi.
2. Çok sayıda farklı banka hesabından aynı KVHS hesabına fon gelmesi ya da müşteriyle ekonomik ilişkisi açıklanamayan üçüncü kişilerce fonlama yapılması.
3. Banka hesabından gelen fonun kısa süre içinde **kripto varlığa dönüştürülerek haricî cüzdana aktarılması**.
4. Birden fazla müşteri hesabından aynı veya bağlantılı haricî cüzdanlara transfer yapılması ya da aynı cüzdan kümesinin görünürde ilişkisiz müşterilerce ortak kullanılması.
5. Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası veya diğer teknik unsurlar üzerinden görünürde ilişkisiz birden fazla KVHS hesabının yönetilmesi.
6. Hesapların kısa süreli ve dönüşümlü kullanılması; benzer işlem modelinin yeni müşteri hesaplarında devam etmesi.
7. Kripto varlık çekimlerinin **bekleme sürelerinin sona ermesini takiben sistematik biçimde gerçekleştirilmesi** veya birden fazla müşteri hesabı kullanılarak süre kısıtlamalarının etkisizleştirilmeye çalışılması.
8. Stabil kripto varlık çekim limitlerinin farklı kişi, hesap veya cüzdanlara bölünerek aşılmaya çalışılması.
9. **Stabil kripto varlık limitlerinden kaçınmak amacıyla başka kripto varlıkların ikame veya ara varlık olarak kullanılması** ve bu varlıkların kısa süre içinde başka platform veya cüzdanlarda yeniden stabil kripto varlığa dönüştürülmesi.
10. Yasa dışı bahis, dolandırıcılık veya diğer suçlarla bağlantılı kiralık hesap ağlarından gelen fonların **aynı KVHS hesaplarında veya ortak cüzdanlarda birleşmesi**.
11. Müşterinin işlemlerin mahiyeti hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması, üçüncü kişilerin talimatıyla hareket etmesi veya hesabını olağan yatırım amacı dışında yalnızca **fon kabul etme, dönüştürme ve dışarı aktarma aracı** olarak kullanması.

(Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi, Bölüm H.3)

